

Juryrapport 2014

Zeven uitgeverijen met Limburgse dichters in hun fonds hebben op verzoek van Stichting Fritschyprijs 15 dichters voor deze waarderingsprijs genomineerd. Dertien hebben er de nominatie aanvaard.

De juryleden werden gevonden in de ruime kring van deskundigen, qua opleiding en/of liefhebberij, met een grotere persoonlijke afstand tot de genomineerde dichters.

De jury bestond uit:

- Bert Zeelen, neerlandicus
- Wim Ortjens sr., neerlandicus
- Wiel Gielkens, voorzitter van St. Meg, secretaris van de jury
- Jos Ramakers, neerlandicus-beeldend kunstenaar, voorzitter van de jury

Aan het begin van het beraad merkte een van de juryleden op dat de later dan de andere binnengekomen bundel van Huub Beurskens een spelbreker voor de komende middag was.

We hadden afgesproken voor kwaliteit te gaan en hoewel met dat vage criterium veel van de ingezonden bundels in aanmerking kwamen, was er eigenlijk geen discussie. We hebben alle dertien bundels een serieuze bespreking gegeven, andere criteria proberen te formuleren en toepassen, maar het waren schijngevechten, vriendschappelijke schermutselingen, meer om elkaar te testen dan de bundels te toetsen, want die prijs, dat wist ieder van ons eigenlijk al, die ging naar Huub Beurskens voor zijn bundel 'Hotel Eden'. Waarom? Is kwaliteit dan toch in een definitie te vangen?

Eerst maar een korte typering door Wim Ortjens sr.:

“Een virtuoos. Gaat hij naar de opera in een wollen trui? Wappert zijn haar ongekamd? Vloekt hij in de kerk en strijkt hij zacht zijn viool in een kale kille kroeg?

Nog meer clichés?

Zo'n stereotype zal Beurskens niet zijn.

Maar een dichter is hij wel. En wat voor een!

Hij doet precies niet, wat je denkt, dát hij zal gaan doen. Geen hof maar een hotel. Geen zeventig maagden, maar een kamer met uitzicht op het kerkhof. In een strak sonnet-kader, met omklemmend en be-klemmend rijm in de kwatrijnen, laat hij zien dat hij met de taal doet wat hij wil. Als jij vindt dat slaven en graven aardig op elkaar aansluiten, dan provoceert hij dat vermoeden. Desnoods.”

Als hij de zon tussen de bomen door laat schijnen als beeld, dan doet hij dat ook letterlijk in de woordopeenvolging. Je leest er vaak overheen, omdat de taalvondsten als terloops in de natuurlijke kadans van beelden opgenomen zijn. Dat ontslaat Huub Beurskens van de verdenking een maniertjesman te zijn, die met zijn wonderbare taalgegochel niet meer dan verbluft en verblindt. Maar een vakman die zijn métier verstaat, is hij wel. En dat is één van de redenen waarom herlezing van zijn gedichten een wederkerend plezier is: mee en mee ontdek je de wereld van zijn taalkunst. Iedere lezing opnieuw.

Maar iedere lezing ook sluipt er onzekerheid in, en zorg daarom: lezen we wel goed. Eerdere logische verbanden kantelen in een ander perspectief in een andere betekenis, een ander verband.

Ook verwijzingen buiten de beslotenheid van dat tijdelijke taalparadijs naar een grotere literaire wereld maken zijn werk complex, thematisch rijker ja, maar ook ongrijpbaarder: denk je het bij de staart te pakken, blijkt het de snuit, grauwend of likkend, en kun/mag je weer opnieuw beginnen. Is dat dan een kwaliteit?

Aanvankelijk had ik hier een mooi beeld bedacht om dat te illustreren, maar hoe meer ik dat beeld uitwerkte, hoe vager en onbegrijpelijker het me voor anderen voorkwam.

Misschien moet je wel een echte dichter zijn om..

Neem het me daarom niet kwalijk dat ik het leen van de schrijver Jan Jacob Slauerhoff , die in een verhaal beschreef hoe monniken in een klooster op de Krim, daar gebeuren nog steeds onbegrijpelijke dingen, iedere avond rond een modderpoel, een lied beginnen. Naarmate het lied vordert ,rijst steeds meer een schone jonge dame uit de derrie op. Helaas kennen de monniken het eind van het lied niet en de jonge dame is gedoemd onder helse pijnen weer weg te zinken in de aarde, iedere avond weer. Een ik-figuur is op een avond getuige van de gebeurtenis en na afloop vraagt hij waarom de monniken ondanks de onvoorstelbare kwelling die ze er mee aanrichten, toch doorgaan met het zingen van het lied iedere avond weer. De monniken hopen zo dat eens het lied zichzelf zal voortzetten, op een avond die zichzelf herinnert.

En dat is waartoe m.i. Huub Beurskens zijn taalvirtuositeit inzet, ja niet die schone vrouw, dat is maar een beeld. Nee, eens moet er in een gedicht een constellatie ontstaan, waarin alle radertjes op hun plaats vallen om iets te laten ontstaan dat in zichzelf genoeg is, geen verklaring nodig heeft in al zijn vanzelfsprekendheid, dat de grote en kleine thema's van het leven in één verband brengt. Dat lijkt de poging die Huub Beurskens ieder 'lied' weer onderneemt. En daartoe dienen alle registers van het taalvermogen geopend en bespeeld.

Zijn hele taaluniversum is een pleidooi voor die verbeelding ,de verbeelding ook dat het anders kan en misschien moet(op zoek naar de werkzame constellatie), dat appels 10 kilo kunnen wegen en bloemen hun eigen geuren ruiken, dat telefoonpalen met fruitbloesems over houtkap communiceren: al die verbeelde mogelijkheden, die je eigen associatieve vermogens op scherp weten te stellen, en ook na herhaalde lezing, te houden, lichtten die dag van het juryberaad op als een vanzelfsprekendheid :

De Fritschy Stadscultuurprijs Sittard-Geleen 2014 gaat natuurlijk naar Huub Beurskens voor zijn grandioze bundel 'Hotel Eden'.

Jos Ramakers
Juryvoorzitter